

Zalai PaNaNet Hírek

„Őszezket a természet” • Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság • 8229 Csopek, Kossuth u. 16. • www.bfnp.hu • 2. szám • 2018. tél



A vadregényes Mura határfolyó, emiatt eddig nehezen megközelíthető célpont volt a vízi turisták számára.

Foto: Pterráng Kör-Egyesület

A PaNaNet+ projekt egyik kiemelt célkitűzése, hogy az osztrák–magyar határtérség egyedülállóan változatos élőhelyein új ökoturisztikai programokat, termékeket fejlesszen ki, illetve annak népszerűsítését a hálózat egészén át biztosítsa.

A projektterület legdélebbi védett területe a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósághoz tartozó

Mura-menti Tájvédelmi Körzet. Mivel itt a Mura folyó és ártere a magyar–horvát határt képezi, ezért

évtizedeken keresztül csak nehezen volt megközelíthető a természetkedvelők, vízi turisták számára. Horvátország EU-csatlakozása gyökeres változást hozott az érintetlen természeti környezet bemutatásában. Az új helyzetben a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság a helyi önkormányzatokkal, civil

szervezetekkel és turisztikai szolgáltatókkal együttműködésben megkezdte kínálatfejlesztési programját. Első lépésként a PaNaNet projektben Murszemenyén csónakház épült, ami a vízi túrák kiindulási pontja, illetve háromfős kenukat szereztek be. A projekt folytatásában vízi turisztikai helyzetfeltárás és termékfejlesztés

történik, aminek eredményeként az egyes célcsoportokra szabott kombinált túrák készülnek el. A desztináció vízi túrázó és a térségi lakosság körében való népszerűsítésére 2018 júliusában került megrendezésre az első Kerka-Mura Vízimuri. Mivel a folyó gyors sodrású és veszélyes víz, így a túrák biztonságos lebonyolításához

2018 augusztusa és október között túravezetők képzése valósult meg nemzetközi sztetderdek alapján. Mindezekről az újság belső oldalain olvasható részletesebb beszámoló. A nemzeti park törekvései és tevékenységei által a Mura folyó és térsége néhány éven belül bekerülhet a nemzeti és nemzetközi vízi turisztikai célpontok sorába.

Pannon Bird Experience 2019

TÚRÁK, ELŐADÁSOK, WORKSHOPOK, VÁSÁR PROFIKNAK ÉS LAIKUSOKNAK: A tizedik alkalommal megrendezésre kerülő BEX (madármegfigyelési szakmai konferencia és vásár) 2019. április 6–14. között rendkívül változatos programjaival várja a természet iránt érdeklődő közönséget: a laikus madarászokat, akik profi ornitológusokkal találkozhatnak, a hobbi természetfotósokat, akik iránymutatást kapnak az elkötelezett természetvédőktől. Lesznek kirándulások, túrák, de visszavárják a külföldi törzsvendégeket, az

érdeklődő fiatalokat, nemzeti parkok munkatársait és a legkisebbeket is, akiknek izgalmas gyerekprogramokat kínálnak.

A BEX kiállítás- és vásár minőségi optikai termékekkel, túrafelszerelésekkel, valamint a védett területek képviselőivel várja a látogatókat.

Az Illmitzben 2019. április 12–14. között megrendezendő vásár házigazdái az osztrák BirdLife, a természetvédelmi szövetség, az osztrák nemzeti parkok és a burgenlandi natúrparkok, valamint együttműködő partnerük a Neusiedler See Turisztikai

Szervezet. A PaNaNet régió osztrák és magyar védett területeit képviselő szervezetek a kezdetektől fogva közösen jelennek meg kiállítóként a BEX vásáron.

Több szempontból is érdemes egy túra vagy előadás előtt, illetve után körbenézni a vásáron, hogy egy jót beszéljünk a kiállítókkal vagy más látogatókkal. A résztvevők megvendégeléséről a regionális gasztronómiai szolgáltatók gondoskodnak.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ

www.birdexperience.org

Natúrparki napok

TÖBB MINT 400 GYERMEK FEDEZTE FEL A GESCHRIEBENSTEIN – ÍRÓTT-KŐ NATÚRPARKOT. – A Regionalmanagement Burgenland szervezésében második alkalommal kerültek megrendezésre a natúrparki napok a „PaNaNet+” projekt keretében. A rendezvény során több mint 400 gyermek, köztük 14 natúrparki iskola diákjai, 2 natúrparki óvoda növendékei, valamint egy magyar általános iskola diákjai fedezték fel a Geschriebenstein (Írótt-kő) Natúrpark különlegességeit. Lehetett szó akár denevérekről, énekesmadarokról vagy régi mesterségekről, a gyerekek nagy lelkesedéssel vettek részt a programokon.

A natúrpark túravezetői a diákok számára tájékoztatást, illetve ismeretszerzési lehetőséget és napi szinten 12 natúrpark-specifikus élményprogramot kínáltak, valamint a pedagógusok számára

legendő időt biztosítottak a kollégákkal folytatott tapasztalatcserére. A közös ebéd minden nap összehozta az összes iskolai csoportot, pedagógust, natúrparki dolgozót és túravezetőt egymással.



A burgenlandi natúrparki iskolák diákjai ismerkednek a Kőszegi-hegységgel.

Készült az INTERREG V-A Ausztria-Magyarország Program - ATHU003 számú - PaNaNet+ rövidcímű projekt keretében. A PaNaNet+ projekt az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával valósul meg.

Egy valóra vált álom

15 év után új, méltó helyet kapott az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság



Az új Natura 2000 látogatóközpont egyben az igazgatóság székháza is.

ŐRSZENTPÉTEREN A SIKKASZER TELEPÜLÉS-RÉSZE NEVE AZ ELMŰLT 15 ÉVBEN ÖSSZEFORRT A NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG KÖZPONTJÁVAL. – Itt alapították meg 2002-ben a nemzeti parkot, és azt követően itt, a Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpontban kezdte meg a munkát az igazgatóság maroknyi, tizenkét fős csapata. Az eredetileg natúrparki központnak szánt épületegyüttest rövidesen kinőtte a szervezet: a

dolgozó létszám emelkedésével egyre szűkebb lett a hely, egy-egy apró irodában négy-öt ember zsúfolódott össze. A tarthatatlan helyzetet azonban folyamatosan igyekeztünk javítani. Bízva a jövőbeli lehetőségekben, az önkormányzattól megvásároltuk az egykori Őri Fogadó telkét Őrszentpéter Városteren, és megtervezettünk rá egy új irodaépületet. Amikor pedig megkezdődött a 2014–20-as európai uniós

fejlesztési időszak tervezése, látva a pályázati lehetőségek alakulását, komplex projekttervet állítottunk össze, amelynek központi eleme a megtervezett épület megvalósítását célozta.

Natura 2000 bemutató-hálózat létrehozása
Igazgatóságunk működési területén 14 úgynevezett Natura 2000 terület található. Az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a

közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmének keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megőrzését, és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetű fenntartásához, illetve helyreállításához. A tizenegy terület védendő értékeiről mindeztől kezdve a lakosság, a területeket használó, fenntartó gazdák és az oda látogatók csak közvetve tudtak információhoz jutni. Ezen a helyzeten kívántunk változtatni fejleszté-

sünkkel, amely a Natura 2000 területeinket bemutató hálózat létrehozásával kapcsolja össze. A hálózat információs pontjait az egyes területek központi fekvésű településein, azok közösségi szolgáltató tereiben (művelődési házak) alakítottuk ki. A települések vezetésével való megállapodásunk alapján minden helyszínen egy-egy interaktív információs tornyot helyeztünk el. A tornyokon az adott Natura 2000 területre vonatkozó konkrét információk olvashatók, különös tekintettel a terület hálózatba való bekapcsolására indokál szolgáló élőhelyekre és élőhelyekre, valamint a megőrzésük érde-

kében szükséges kezelési tevékenységekre. Az információs tornyok abban is különlegesek, hogy rajtuk igyekeztünk megjeleníteni egy-egy, az adott terület fenntartásában tevékenyen részt vevő gazdálkodót, az onnan származó terméket vagy szolgáltatást. Így próbáljuk hangsúlyozni a természet ezen darabjainak ökoszisztéma szolgáltatásait és a belőlük élő közösségek jelentőségét. A tornyok alsó részében számítógép és hozzákapcsolódó monitor található, amelyen a helyes gazdálkodási gyakorlattal, igazgatóságunk tevékenységével kapcsolatos ismeretterjesztő rövidfilmek nézhetők meg.



A természeti értékeket látványos kiállítás mutatja be.

25 éves a Neusiedler See – Seewinkel Nemzeti Park!

Ausztria sztyeppi nemzeti parkja huszonötödik születésnapját ünnepli. Burgenland tartomány és az Osztrák Köztársaság 1993 tavaszán a nemzeti park megalapításával jelentős lépést tett a nagy kiterjedésű védett területek kialakítása irányába.

A Fertő tó nádasa és a Hanság síklápjai között a nedves réteken, szikes tavak mentén és a Fertőzug legelőin ötvenes tervezési időszakot követően jött létre az első határon átnyúló nemzeti park a Fertő-Hanság Nemzeti Parkkal karöltve. Példamutató együttműködésükért a két park a tízéves évforduló alkalmából Európában

elsőként az EUROPARC szövetség kitüntetésében részesült. Még jelentősebb eseménynek számított, amikor 1994-ben az IUCN a Neusiedler See – Seewinkel Nemzeti Parkot a védett területeket osztályozó rendszerének II-es kategóriájába (nemzeti park) sorolta, mely Ausztriában szintén először fordult elő.

Időközben már mind a hat osztrák nemzeti park nemzetközileg elismertté vált. A lakosság általi elfogadottságára a Fertőzugban könnyű választ adni: közel tízezer hektár védett terület több mint ezer család tulajdonát képezi, akik területük parlagon hagyásért éves szinten pénzügyi kárpótlásban részesülnek a nemzeti park költségvetéséből. Ezen túlmenően a nemzeti park a helyi turizmus legmeghatározóbb márkájává nőtte ki magát, mely elsősorban nemzetközi látogatókat vonz tavasszal és ősszel a térségbe. Az Európa egyik legjobb madármegfigyelő desztinációja „minősítést” a nemzeti park a megfelelő infrastruktúrájának és a széles körű, egész éves programkínálatnak köszönhetően nyerte el. Európa „ablaka Ázsia felé”, továbbá



Szikes tavak, mint a Lange Lacke és a Wörthelacke határozzák meg a táj arculatát.

az Alpok és a síkvidék közti átmenetre jellemző fajgazdasága miatt kimondottan attraktív célpont szakértők és tudósok körében, a képzési tevékenységek szintén jelentősen hozzájárulnak az ökoturisztikai sikerhez.

A nemzeti park a – szintén határon átnyúló – UNESCO világörökségi, Ramsari és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelésére vonatkozó feladatainak

megvalósítását a projekttervekkel kapcsolatos EU-s támogatások és a telektulajdonosokkal kötött hosszú távú szerződések által is: a közelmúltban Illmic (Illmitz) térségében sikerült egy újabb 100 hektáros terület bevonásáról megállapodni.

biztosított pénzügyi források, hanem a projektekkel kapcsolatos EU-s támogatások és a telektulajdonosokkal kötött hosszú távú szerződések által is: a közelmúltban Illmic (Illmitz) térségében sikerült egy újabb 100 hektáros terület bevonásáról megállapodni.



A nemzeti park számtalan madárfaj élőhelye – itt épp egy bicib riaszt fel egy kanalgémet.

Cél a gyógyító megőrzése



A Hévízgyógytó és az azt körülölelő erdők madártávlattból. Párját ritkító természeti érték

Huszonöt évvel ezelőtt hozták létre a Hévízgyógytó Természetvédelmi Területet

Idén 25 éves a Hévízgyógytó Természetvédelmi Terület. A kor önmagában persze ebben az esetben sem érdem, de azt jól jelzi, hogy a világon egyedülálló gyógytó védelme már negyedszázaddal ezelőtt is milyen fontos volt az embereknek.

A természetvédelmi terület létesítéséről szóló rendelet 1993. április 10-én lépett hatályba, majd 2006-ban érkezett mellé egy kiegészítés – azóta teljes területe megközelíti a 60 hektárt. Ha úgy vesszük, nem olyan nagy ez – Sinka Gáborral, a nemzeti park természetvédelmi őrével és Németh

Györggyel, a Hévízgyógytó-fürdő és Szent András Reumakórház természetvédelmi vezetőjével könnyű séta keretében körbe is tudtuk járni –, jelentősége viszont óriási. – A természetvédelmi oltalom alá helyezése alapvető célja a gyógytó és természeti környezetének

megóvása – szögezte le Sinka Gábor. – Ebből a szempontból a tavat övező védőerdők szerepe alapvető. Kezdvé azzal, hogy ezek a fák felfogják azt az uralkodóan északi szelet, amely nélkülük kisöppörné a tó völgyéből a víz felett lengező, annak képéhez hozzáartozó párat, illetve ezzel párhuzamosan jelentősen hűtené is a vizet.

Németh György tette hozzá: ha „huzatos” lenne a völgy, a 4 hektár felületű gyógytó felső egy métere olyan mértékben hűlné le, hogy a téli időszakban nem is nagyon lenne alkalmas fürdésre. De idős emberek legalábbis gyógyászati céllal biztosan nem tudnák igénybe venni.

A hévízi védőerdőket tehát nem véletlenül és nagyon helyesen telepítették ide annak idején. Am „telepített” mivel nekünk is vannak következményei, melyek ma feladatot adnak a természetvédelmi szakembereknek.



Csodabogyós-barlang

6. oldal



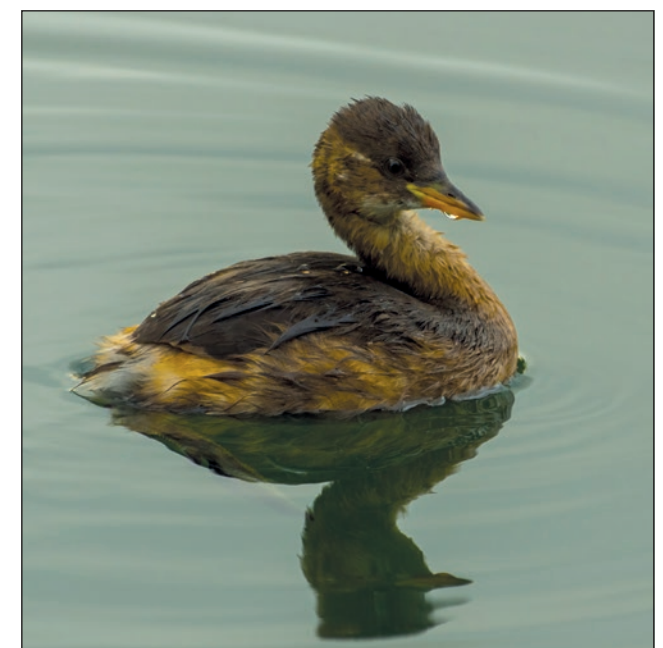
Kápolnapusztai bivalyrezervátum

7. oldal



Három folyó értékei

8. oldal



Kisvöcsök ringatózik a télen is meleg lefolyócsatormán

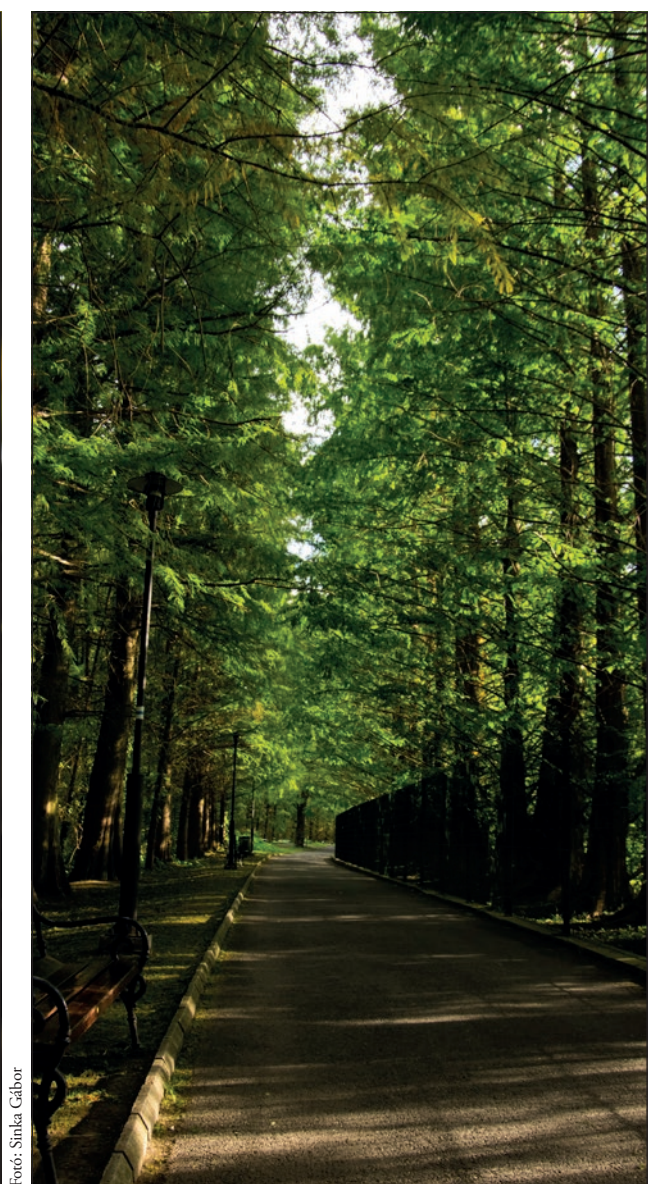


Nílus fehér tündérrózsa. Lovassy Sándor biológus honosította meg a tóban

– Zömében monokultúrák erdők ezek, azonos korú és fajú fák alkotják őket – folytatta Sinka Gábor. – Ezzel az a gond, hogy a fák egyszerre öregsenek majd meg (ez a pillanat egyébként

lassan el is érkezik), illetve ha teszem azt betegség támadja meg őket, akkor az megállíthatatlan, futótűzként terjedve képes lehet kipusztítani a teljes állományt. Ezeknek a

veszélyeknek igyekeztünk elelőbb vágni. A területhez kapcsolódó természetvédelmi kezelési feladatokat ellátó gyógyfürdő-körházal szoros együttműködésben megkezdtek az



Kecskebéka fajcsoport egy tagja

Kínai ősfenyő allé

erdők felújítását. Olyan fákat, esetleg kisebb facsoportokat vágunk ki, amelyeken látszik, hogy élet tartamuk végére jutottak,

és mindenütt őshonos fajokkal pótoljuk őket. Ez ugyanis az erdők másik problémája: sok az idegenhonos faj, ezek egy részét például díszfaként telepítették, mások magjai a környező területekről, a szeltek szárnyán érkeztek meg. Világos azonban, hogy

semmi keresnivalójuk nincs itt. Ezen a téren is van azonban kivétel. Mert például a mocsárciprus és a kínai ősfenyő is idegenhonos Hévízen, de a zömmel a sétatutak mellé telepített és nagyon is dekoratív fák ma már annyira hozzátartoznak a városképhez, a „Hévíz érzéshez”, hogy a véderdők felújítása keretében sem tervezik ezeket háborgatni. Elvégre – mint ezzel kapcsolatban Németh György megjegyezte – Hévízen arra is különösen figyelni kell, hogy a természetvédelmi szempontok és az idegenforgalom érdekei egyensúlyban álljanak egymással.

A tavat ölelő erdők fontos feladata a tó tözegmedrének megóvása is. Elvégre e nélkül a gyógyító nem lehetne az, ami.

– Ez egy biológiailag aktív tó – mondta Németh György. – Ez azt jelenti, hogy a tőzegben található meg azok a mikroorganizmusok, baktériumok, amelyek a víz oldott ásványianyag-tartalmát olyan vegyületekké alakítják, amelyek felvételére az emberi szervezet a bőrön keresztül képes. És amelyek a reumatikus betegségek esetében a termálvíz gyógyhatását adják.

A láperdő megóvása jegyében például megbontják majd a tó északi kifolyójának beton bélését egy-egy szakaszon, hiszen ebben a formájában a víze nem tudja táplálni a lápot. És ha már egy lefolyó szóba került: nagy tervek vannak az ugyancsak ezt a célt szolgáló déli csatornával is, mely meleg vízzel vízimaldarak menedéke – és kenus túrázók kedvelt célpontja télen. Sinka Gábor elmondása szerint a mederben ugyancsak rengeteg az idegenhonos faj, növények és

állatok egyaránt, előbbiktől speciálisan erre a célra átalakított kanállal felszerelt kotrógépekkel és búvárok bevonásával tervezik megtisztítani a csatornát. Mely egyébként az elmúlt télre időnként már túlzottan is felkapott turistacélpont lett: volt olyan nap, hogy több mint háromszáz ember evett rajta. Az ilyen tömeg a területen már túl sok, és a tumulus nem jó maguknak a résztvevőknek sem, hiszen rombolja az élményt, ha egymásba érnek a hajók. De a zavarás főleg persze azokat a madarakat érinti negatívan (kísvöcsök, szárcsák, géme, récék), amelyek a tél leghidegebb részében szívesen melegsznek és táplálkoznak itt.

Magában a Hévízi-tóban egyébként alig található gerinces állatok, a víz a magas oldott ásványianyag- és kénhidrogén-tartalom miatt hosszú távon nehezen

Nemzeti Parki Termékek

A védjegy a helyit, a hagyományost, a természetközeli segítőt

A természetvédelmi kérdésekben akkoriban illetékes minisztérium 2010-ben kezdeményezte a Nemzeti Parki Termék védjegy létrehozását. Országos szinten azóta nagyjából 200 termelő mintegy 900 terméke nyerte el a címet – a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságánál szeptember végén zárult az ezzel kapcsolatos legutóbbi pályázati időszak. Somlai Szilárdtól, az igazgatóság oktatási szakreferensétől tudtuk meg: az ideai pályázatra hét termelő jelentkezett – öt Veszprém, kettő pedig Zala megyéből. Ez talán első pillantásra nem tűnik soknak, ám ők összesen 34 terméket terjesztettek be a bírálók elé, ez pedig az akció keretében korábban tapasztalt átlagnál magasabb. A termékek között lekvárok, szörpök, savanyúságok, sajtok, szappanok és lisztek is találhatók, a bírálóbizottság pedig rövidesen döntött, hogy közülük melyek viselhetik a jövőben a védjegyet. A Balaton-felvidéki igazgatóság működési területén egyébként 2013-ban hirdették meg az első hasonló pályázatot, és azóta 178 termék mondhatta magát nyertesnek. A Nemzeti Parki Termék védjegyet jellegzetes termékek nyerhetik el, amelyek a nemzeti park területén készülnek és előállításuk a természettel összhangban történik. A pályázattal segíteni igyekeznek a helyi alapanyagokból és helyi munkaerővel előállított termékek piacra juttatását, illetve ösztönözni a természettel harmonikus gazdálkodást, valamint emelni a fogyasztói kultúrát. Nemzeti Parki Termékekkel elsősorban az igazgatóságok látogatóközpontjaiban, helyi piacokon, rendezvényeken és természetesen maguknál a termelőknél lehet találkozni. Aki védjegyes terméket emel le a polcra – azon túl, hogy hazavihet valamit egy adott régió izeiből, hagyományából –, azt a jóléti érzést is magáénak tudhatja, hogy közvetlenül hozzájárulhat a természeti értékek fenntartásához. Az ideai pályázatot egyébként a Balaton-felvidéki Nemzeti Park két kategóriában hirdette meg: az egyikben az élelmiszerek (krém, paszta, pástétom, szörp, lekvár, zselé, dzsem, tea, olaj, liszt, ecet, szappan, tejtermék, cider, sör – legfeljebb 6 százalék alkoholtartalomig), a másikban a borok versenghettek. De ilyen védjegyet adott esetben kaphatnak kézműves termékek, valamint szállások és szolgáltatások is. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság e témában kiadott prospektusa szerint Zala megyében Zalacsányban készült levendulaszörp és paradicsomszósz viseli a védjegyet – de idén van esély rá, hogy ez a kínálat bővüljön.



Indiai vörös Tündérrózsa



Pannon kőrís. Elkezdődött az erdők felújítása.

Önkéntes munka a Keszthelyi-hegységben a PaNaNet+ projekt keretében

A tapasztalatok jók – tavasszal békamentéssel folytathatják a vállalkozó kedvűek

A PaNaNet+ projekt keretében ilyen is van: önkéntes munkát hirdett szeptember utolsó szombatjára a Zalaszántó melletti Tátika lábához a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság.

Szeptember 29-én a délelőtt 9 órák találkozóra több mint egy tucatnyi érdeklődő érkezett a tátika-hidegkúti találkozási pontra, ahol a programot vezető természetvédelmi őr, Sinka Gábor köszöntötte a megjelenteket, majd munkavédelmi oktatást tartott nekik. Elvégre a szervezők erre a pár órára bozótívó ollót, illetve machetét, gereblyét,

valamint vasvillát adtak a vendégek kezébe (ráadásul pedig két motoros fűkasza és egy sövényvágó is segítette a munkát), és elég egy rossz pillanat, hogy ezek bármelyike veszélyes eszközzé váljon. – Egy hét múlva rendezzük meg a Cserszegtomajfutás Sportegyesülettel közösen a Vadlán Ultra Terep 2018 elnevezésű

terepfutóversenyt, melynek az útvonala a Tátikát is érinti – részletezte a feladatot Sinka Gábor. – A futók itt a domboldalon, egy, a hétköznapokban kevésbé használt úton kapaszkodnak majd fel, s ennek a 440 méteres szakasznak a megtisztítása lesz a mai feladatunk. Az elmúlt években benőtte az utat az akác és a szeder, így ez a nap arra is jó, hogy ráirányítsa



A szerszámok kiosztásával indult a munka. A plátón Sinka Gábor természetvédelmi őr

a figyelmet az idegenhonos növények visszaszorításának fontosságára. Az akcióban részt vett a Cserszegtomajfutás Sportegyesület egy tagja, Gencsér Zoltán Tibor is. Tőle hallottuk: a viadal része a Magyar Túrasport és Terepfutó Szövetség Terepfutó Nemzeti Bajnokságának. Az indulók 50 és 108 kilométeres távok közül választhatnak – egyéniben bármelyik, legfeljebb ötfős csapatban pedig az hosszabb táv teljesíthető. Az útvonal bemutatja a résztvevőknek a Keszthelyi-hegység természeti és épített értékeit, érintve menet közben hét kilátót, a Sztúpát, valamint Rezi és Tátika várát is. Nem beszélve a településekről: Cserszegtomaj, Gyenesdiás, Vonyarcvashegy, Balatonyörök, Balatonederics, Vállus, Várvolgy, Nagygörbő, Vindornaszőlős,

Vindornyalak, Zalaszántó és Rezi lakói egyaránt találkozhatnak a futókkal. A távok hossza is óriási kihívást jelentenek – és akkor még nem beszélünk a szintemelkedésről, ami a Keszthelyi-hegységben ugyancsak nem elhanyagolható tényező. De térjünk vissza az önkéntes akcióhoz, mely nem egész fél kilométeren megkönynyít a futók dolgát, akiknek legalább a bozótval nem kell itt viaskodniuk. A résztvevők nagy odaadással és kellő odafigyeléssel dolgoztak végig a délelőtti feladattal. A terep megtisztítása után következett a jól megérdemelt ebéd: a nemzeti park kézműves hamburgereivel és rétesekkel. Majd aki még érzett magában erőt, túrázhatott is egyet: Sinka Gábor Tátika váráig vezette az

érdeklődőket, illetve a hegy egyéb érdekességeit is megmutatta nekik. – Ez volt az első ilyen jellegű megmozdulásunk, és én tökéletesen elégedett voltam a nap végén – összegzett a természetvédelmi őr. – Pontosan annyian jöttünk össze, hogy kényelmesen el tudtuk végezni a feladatot. A PaNaNet+ program keretében tervez meg az igazgatóságunk hasonló megmozdulást, várhatóan tavasszal, amikor békamentésben vehetnek részt a vállalkozó kedvűek. Ennek a részletei még kimunkálás alatt vannak, ott vélhetően több munkákérezre lesz szükségünk, de a most szerzett tapasztalatok alapján joggal lehetünk derülátók: vannak emberek, akik hajlandók szabadidőt és energiát áldozni a természet érdekében. V. A.



Önkéntesek fáradt és büszke csoportja az út megtisztítása után

Mikulás a föld alatt

December 6-án a Mikulás érkezése apropóján kedvezményes túralehetőség várja az érdeklődőket a Balatonedericsen (illetve leginkább alatta) található Csodabogyós-barlangban.

Az 1970-es években felfedezett barlang járatai zömmel tektonikus mozgások következtében jöttek létre – túlnyomórészt hasadékfolyosók, termek, aknák alkotják. Egyes termekben ugyanakkor dunántúli viszonylatban sok és változatos cseppkő is látható. A 90-es évekig járataiból csak mintegy 30 méternyi volt ismert, ma viszont már 6 kilométer hosszú és 136 méter mély barlangról beszélünk esetében – a laikusoknak szervezett túrák

azonban ennek persze csak a töredékét érintik. Az ide való leereszkedés alsó korhatára 10 év, ám aki Mikuláskor 18 év alatti fiatalall érkezik, kedvezményesen válthat jegyet. Egy túra itt nem szandálos, rövidnadrágos séta, mint mondjuk Aggteleken, itt csúszni, mászni, préselődni, evickélni kell – ám az élmény ettől csak nagyobb és tartósabb. A kalandok átéléséhez sisak, fejlámpa és barlangász overall is szükséges – ezeket azonban a szervezők rendelkezésre bocsátják. **va**

További információ: bfnp.hu/hu/programok



Látogatók a Csodabogyós-barlangban

Impresszum

Ez a kiadvány az INTERREG V-A Ausztria Magyarország Program – ATHU003 számú – PaNaNet+ című projekt keretében készült.

Kiadja a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság. (8229, Csopak, Kossuth u. 16. Telefon: +36/87/555-260. E-mail: bfnp@bfnp.hu. Honlap: www.bfnp.hu)
 Felelős kiadó: Puskás Zoltán igazgató.
 Szerkesztés: Zalai Hírlap Szerkesztősége (8900, Zalaegerszeg, Ady u. 62.
 Levélcím: 8901 Zalaegerszeg, Pf. 25.
 Telefon: 92/502-200. E-mail: zalahirlap@zalahirlap.hu).
 Nyomtatás: Oláh Nyomdaipari Kft. (1756 Budapest, Pf. 45. Tel.: 1/278-50-00. E-mail: olahnyomda@olahnyomda.hu)

Védett, színes, izgalmas – élményeket tartogatott a Kis-Balaton térségében megrendezett nyílt nap

A Kis-Balaton igazi madárparadicsom: a változatos élővilágot mindazok is megcsodálhatták, akik részt vettek az október elején megtartott nyílt napon, amit a terület kezelője, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága az Európai Madármegfigyelő Napokhoz csatlakozva tartott.



Madármegfigyelés a Kis-Balatonon. A vízi élőlények paradicsoma

Hajdan a Kis-Balaton a Balaton sekély vizű öblözet volt, itt alakult ki egy jelentős mocsárrendszer. A közel 15 négyzetkilométeres terület a madarak számára jelentős fészkelő-, vonulási és pihenőhely. A huszadik században több negatív beavatkozás volt a területen, de szerencsére az utóbbi két évtizedben a Kis-Balaton vízvédelmi rendszer egyes és kettős ütem rekonstrukciójával sikerült egy nagyon komplex vizes élőhelyet kialakítani. Nagy területű nyílt vizek, nádasok, sekély vízü élőhelyek is vannak itt – ezek rengeteg madarat vonzanak – mutatta be a helyszínt Szinai Péter zoológiai-ökológiai szakreferens.

– A ragadozó rétisasnak nagyon jelentős állománya van. Nemcsak teletéskor fordulnak elő, hanem akár nyáron is nagy tömegben összegyűlnek, mivel nagyon gazdag a táplálékforrás. A fekete sas két-három egyede rendszeresen telel itt. Ez a korábbi években

nem volt jellemző, csak az utóbbi másfél évtizedben. Nagyon sokfajta gémféle is fészkel itt és vonuláskor is néha több százas nagyságrendben használják a tavat. Szintén az utóbbi években növekedett meg a ludak állománya, most is több ezer nyári lúd tartózkodik a térségben – szolt néhány jellemző szárnyasról a szakember, aki

úgy tapasztalja, egyre több ember járja a természetet, s ismer egyre jobban egyre több szárnyast. Ez a célja a madármegfigyelő nyílt napnak is, mely különleges a térségben. Hasonló nyílt programot ugyanis ritkán szoktak rendezni, hiszen ez a táj fokozottan védett terület, így ide csak szakközvetítéssel léphetnek be a látogatók.

– Az Európai Madármegfigyelő Napokat a BirdLife International kezdeményezte 1992-ben. Célja, hogy minél közelebb vigyék az embereket a madárvilághoz, a természethez – szolt a napról Fejes Éva ökoturisztikai referens. Az esemény minden ország minden helyszínén hasonlóképpen zajlik: a résztvevők nemcsak megcsodálják,



Büszkén lépdelő szürke gémmel, mögötte tókés réccék

hanem össze is számolják a megfigyelt madarakat, a fajokról és egyedeikről pedig összesítés készül, melyet a nemzetközi szervezethez juttatnak el a szervezők. A Kis-Balaton térségében az I. ütemhez tartozó térségekben barangolhattak a látogatók.

– Ezek a vizek jól beláthatók, szerencsés esetben több madárfaj sok példányát meg lehet figyelni, amelyek az őszi madárvonulás során nagy csapatokban érkeznek. A programot minden évben úgy alakítjuk, hogy addig megyünk, míg nem találunk nagyobb fajszerű csoportot, hogy minél több élményt adjunk a résztvevőknek.

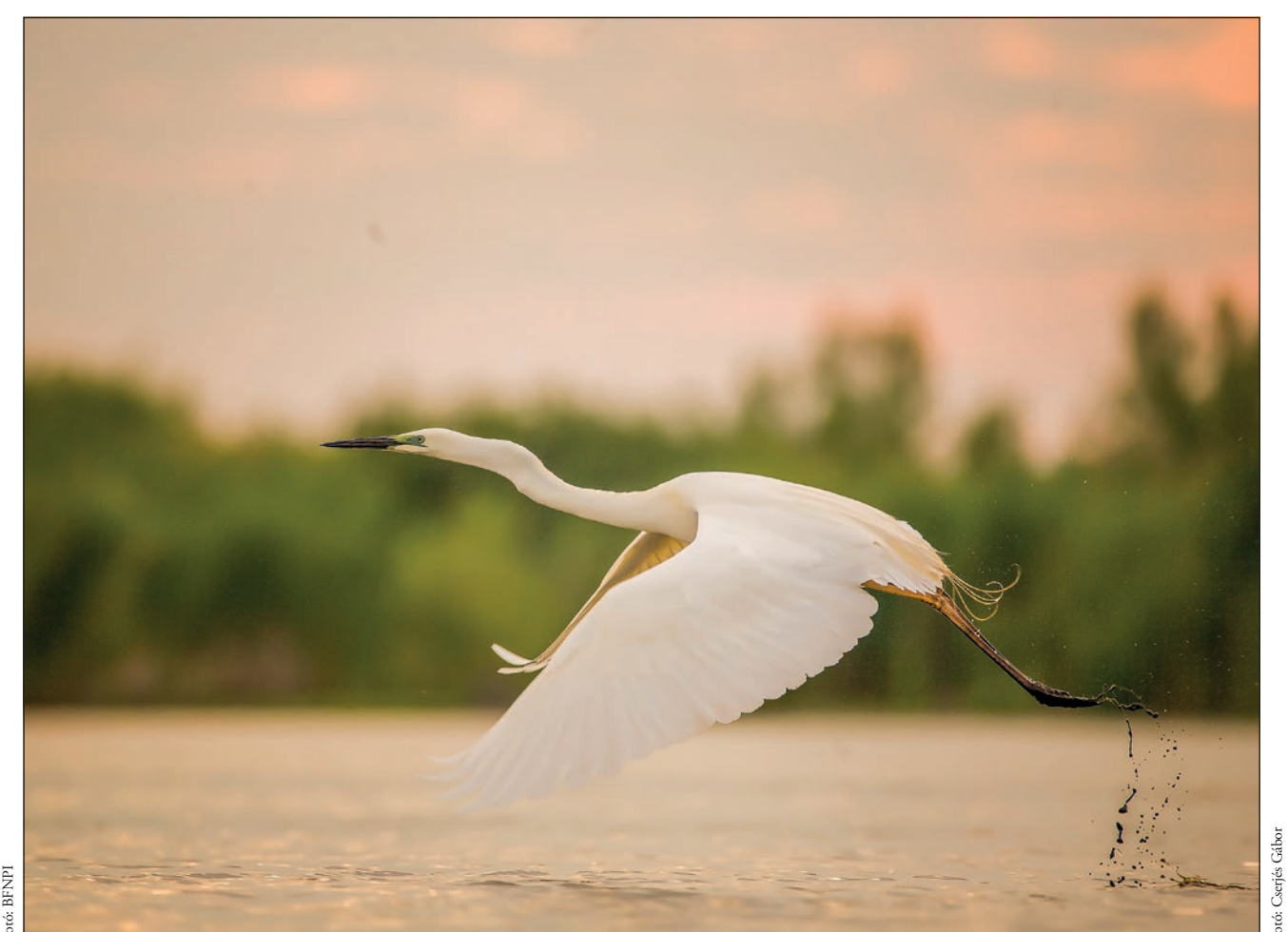
A Kis-Balaton a Ramsari Egyezmény hatálya alá tartozik, nemzetközi jelentőségű madárelőhely. A területen észlelt fajok száma a 300-at közelíti, ennek közel a fele itt is fészkel. Mivel vizes élőhelyről beszélünk, természetesen a vízimadarak kerülnek inkább szem elé – emelte ki Fejes Éva, s részletesen be is mutatta az itt élő, vagy kis időre idelátogató szárnyasokat. Az évente megrendezett program azért is izgalmas, mert nem lehet tudni előre, milyen madarakkal találkozhatnak az érdeklődők. A madármegfigyelő nyílt napon szakemberek kísérik a látogatókat, hogy ők minél többet megtudjanak az előttük repülő vagy a vízben úszkáló szárnyasokról.

– Egyre inkább szélesedik a paletta: az őszi táj és madárvilág egészen lenyűgöző a Kis-Balatonnál: nagyon változatos és színes.

Könnyen megfigyelhető és az átlagemberek számára is könnyen azonosíthatóak a nyári ludak. A különböző réccéfajok ilyenkor igen nagy létszámban szoktak megjelenni itt. Az itt költő fajok – mint például a tókés, a kendermagos, vagy a fokozottan védett cigányréce – mellett láthatunk már nyílfarkú és kontyos réccét is. Rendszeresen látunk nagy és kis kárókatonát, volt, hogy rétisas is bekörözött – ez hatalmas élményt szolgált adni a megfigyelőknek,



Fejes Éva



Nagy kócsag rugaszkodik el a Kis-Balaton vizéről



Nagy kárókatonák ülnek az ágon. Egy szép hosszú ágon...

hiszen nem mindennapi látvány – mutatta be az októberben megfigyelhető fajokat Fejes Éva. – A kis-balatonai gémtelpek hatalmas természetvédelmi értéket képviselnek. Itt fészkel a természetvédelem címerállata, a nagy kócsag, valamint a kis kócsag, a szürke gémmel, és a nála ritkább és kevésbé ismert vörös gémmel és az üstökös gémmel. Hozzájárult az is, hogy a gazdag madárvilág összetétele fajokra és egyedszámra nézve szinte naponta változik, hiszen saját életritmusok mellett nagymértékben befolyásolja őket az időjárás és a táplálék mennyisége is.

ki, amely életmódját és természetvédelmi jelentőségét tekintve is különleges faj. A ragadozómadarakat tekintve örvendetes a területen fészkelő rétisasok stabil állománya. Rendszeresen megfigyelhető a barna rétihéja, alkalmi vendégként megjelenik az „év madara”, a sebességi rekordérő vándorsólyom – részletezte a szakember. Hozzájárult az is, hogy a gazdag madárvilág összetétele fajokra és egyedszámra nézve szinte naponta változik, hiszen saját életritmusok mellett nagymértékben befolyásolja őket az időjárás és a táplálék mennyisége is.

Keszey Ágnes

A hideget bírják, de a szelet nem szeretik

Egy majdnem elfeledett igavonó állatfaj kápolnapusztai újjászületése

Magyarország, sőt, egész Európa legnagyobb látogatható bivalycsordája él a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Kápolnapusztai Bivalyrezervátumában.

A természet barátait ennek az ősi magyar állatfajnak a kisebb-nagyobb példányai mellett a Kis-Balaton élővilágát bemutató interaktív kiállítás, a régi, paraszti gazdálkodás eszközeit felvonultató tárlat (melyből megismerhetők a bivaly hasznosításának módjai is) várja, továbbá bivalyból készült étellel is találkozhat, aki ellátogat a Zalakomár és Balatonmagyaród között található Kápolnapusztára. – A 90-es évek végén ezen a területen egyetlen bivalygulya élt, mely akkor a volt

Nagykanizsai Állami Gazdaság tulajdonát képezte – bocsátotta előre a kezdetekről Kovács Zoltán, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park természetvédelmi főnöke. – Ez 30 állatot (28 tehent és 2 bikát) jelentett, melyek elfértek egy istállóban. Az állami gazdaság szerette volna az állományt felszámolni, s akkor, szerencsés pillanatban vette át a gulyát és a létesítményt a nemzeti park elődje. Attól kezdve indult fejlődésnek az állomány, vérfriessítésnek hoztak állatokat Erdélyből,

illetve Magyarországról is próbáltak úgy összeválogatni jószágokat, hogy véletlenül se fordulhasson elő, hogy esetleg apának és lányának közös borja legyen. Ma már több mint 500 bivaly él itt a Kis-Balatonnál, ebből Zalaváron 300, Kápolnapusztán pedig olyan 230 körül; 120 tehén, a többi szaporulat, illetve növendék. A szaporulatot értékesítjük, mert most már beállt az állomány arra a szintre, amit tovább növelni már nem lehet, nem is akarjuk. A nőivarú állatokat



A kápolnapusztai rezervátum igazi bivalyparadicsom

Pannon természeti élménynapok

A tavasz a pannon természeti élménynapokkal köszönt be a Nyugat-Dunántúlra és Burgenlandba. 2018. április 27. és május 1. között 75 természeti élményprogramból választhattak az érdeklődők, amelyből 15 túrát Magyarországon, 60-at pedig Ausztriában rendeztek meg

Éjszakai kalandok a természetben – ez volt a motója a 2018-as év természeti élménynapjainak, ahol a szürkület és az éjszaka csodáié volt a főszerep, legyen az a földön, a levegőben vagy a vízben. Voltak holdfénytúrák,

éjszaka aktív állatok megfigyelése, csillagnézés és még sok más kihagyhatatlan program. Aki pedig esetleg fél a denevérektől vagy az éjszaka aktív életet élő állatok valamelyikétől, az sok más különleges program közül válogathatott kedvére: megfigyelhette a hódokat egy kenutúra során vagy gyönyörködhetett a Fertő tónásán sokszínű madárvilágában, de kerékpárra is pattanhatott és élvezhette a határtalan Nyugat-Pannónia tavaszi tájait.

Április 28-án, a családi napon, a család aprajánagyja és a barátok együttes fedezhették fel a körülöttük

lélegző természetet. Ausztriában a Lánzséri-hegység Natúrpark túravezetői visszarepítettek bennünket a kelták világába, Léka várában a denevérek éjszakaijában mindent megtudhattunk a bőregerekről.

Az ORF családi természeti élménynapjai különböző helyszíneken zajlottak, a Rába Natúrparkban ide-oda utazhattunk a

játékos és tudományos állomások között.

Magyarországon a Lajta-folyón vízi csúszdákon kenekkel ereszkedhetünk le a régió legnagyobb



természet-tudományi élményközpontjához, a mosonmagyaróvári Futarához, Pityerszeren az őrségi népi műemlékegyüttesnél eurázsiai vadlovakkal és az európai bölényekkel barátkozhattunk, a Mura völgyében ártéri erdőket és lefűződött holtágakat fedezhettek fel a családok. A pannon természeti

élménynapok legtöbb partnere térítésmentes részvételt, illetve belépést biztosított a családok részére a természetpedagógiai foglalkozásokra és egyéb programokra.

2019. TAVASZI ÉLMÉNYNAPOK

2019. április 28 és május 1. között ismét felejtethetetlen élményekkel várják az érdeklődőket a pannon természeti élménynapokon a Burgenland Tourismus és az együttműködő partnerek. 2019. év különleges ajánlatai a vízi élmények és gyógynövények témakörében lesznek. Online jelentkezési lehetőség és információ (várhatóan 2019. februártól): www.termeszetiellenyarnapok.com.

Fogyatékkal élőekkel túrázhatunk

Speciális kerékpárokat szerzett be a Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság

Újdonságként speciális, kerekesszékekkel ellátott kerékpárokat kölcsönöz díjtalanul a Fertő–Hanság Nemzeti Park azoknak a családoknak, akik mozgáskorlátozottként önállóan vagy fogyatékos gyermekkel közösen szeretnének természetközeli túrát tenni.

– A Fertő–Hanság Nemzeti Park vezetése segít azokon a családokon, ahol fogyatékos vagy mozgáskorlátozott családtag él. Az ő esetükben nehezen vagy épp sehogy sem lehetett közösen kirándulni a nemzeti park területén, ahol pedig sok-sok természetközeli élmény vár mindenkire. Ezen a helyzeten változtattunk most április 15-től – mondta Fersch



A díjtalanul igénybe vehető speciális kerékpárok a Sarród határában lévő lászlómajori látogatóközpontban és a hegykői Tornácok Panziójánál kölcsönözhetőek ki.

Attila, a nemzeti park pályázatkezelési osztályának vezetője. – Az Interreg V-A AT-HU Program – PaNaNet+ projektjének

keretében lehetőség nyílt arra, hogy speciális bicikliket szerezzen be az igazgatóság. A tíz kerékpárból hét kerekesszékes, amelybe

a mozgáskorlátozott vagy más fogyatékkal élő családtagot ültethetnek be. További három különleges, kerekesszékes bicikli

olyan felnőttek áll rendelkezésre, aki maga is képes annak hajtására, s így tudja kísérni a családot a túrák alkalmával.

A díjtalanul igénybe vehető speciális kerékpárok a Sarród határában lévő lászlómajori látogatóközpontban és a hegykői Tornácok Panziójánál kölcsönözhetőek ki. Azért, hogy tervezni lehessen használatukat, az érdeklődőknek előzetes regisztrációra van szükségük Lászlómajor esetében a laszlomajor@fhnp.kvvm.hu e-mail-címen, illetve a 99/371-692-es telefonszámon, míg a hegykői Tornácok Panziójánál az info@tornacos.hu e-mail címen és a 99/540-200-as telefonszámon. A jelentkezők választ kapnak arra, hogy van-e, s ha nincs, mikor lesz számukra legközelebb szabad speciális kerékpár – tájékoztattott Fersch Attila. – Az április 15-től október 15-ig tartó időszakban a lászlómajori látogatóközpontban 9–16 óráig, a hegykői állomáshelyen 9–17 óráig lehet kikölcsönözni a kerekesszékes kerékpárokat.

TERMÉSZETVÉDELMI ZSEBSZÓTÁR



Fokozottan védett terület:

a természet védelme miatt kiemelkedően fontos, veszélyeztetett értékek megőrzését szolgáló területek. Ilyen helyekre a belépés hatósági engedélyhez kötött, ennek hiányában pénzbüntetés kiszabására kerülhet sor.

Natura 2000 terület: az Európai Unió két jogszabálya – Élőhelyvédelmi Irányelv és Madárvédelmi Irányelv – szerint kijelölt védett terület, ahol a jelölt fajok és/vagy élőhelyek veszélyeztetése, károsítása tiltott. Más tekintetben nincs korlátozás.

Helyi védett terület:

az illetékes település önkormányzata által védetté nyilvánított terület. A hatósági jogköröket a jegyző gyakorolja.

Inváziós faj:

olyan állat vagy növény, amely nem őshonos hazánkban. Véletlen behurcolással vagy szándékos betelepítéssel kerülhetnek be, és természetes ellenségek híján gyakran gyorsan és hatalmas számban képesek elterjedni és károkat okozni.

Urbanizálódó fajok:

egyed vadon élő állatok képesek alkalmazkodni az ember által lakott területek zavaró hatásaihoz (pl. közlekedés, zaj stb.) és egyben kihasználni azok előnyeit (pl. ragadozók hiánya, kiegyenlített klíma, táplálék). Az együttélés kockázatait jelenthet mindkét fél számára.